

Юнко Христина*здобувач другого рівня вищої освіти,**Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка**Науковий керівник: Дячук Н.М., доктор філософії,**викладач кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови*

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ЗАСТОСУНКІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Сучасний етап розвитку шкільної іншомовної освіти характеризується посиленням уваги до формування комунікативно спроможної особистості, здатної ефективно використовувати англійську мову в навчальній, соціальній та майбутній професійній діяльності. У цьому контексті особливого значення набуває англomовна граматична компетентність як одна з базових складових іншомовної комунікативної компетентності. Саме граматична компетентність забезпечує точність, логічність, зв'язність і нормативність мовлення, а також дозволяє учням свідомо й доречно використовувати граматичні структури в усному та писемному спілкуванні.

Актуальність проблеми зумовлена тим, що в реальній практиці навчання англійської мови у старших класах граматики нерідко залишається однією з найскладніших ділянок засвоєння. З одного боку, старшокласники вже мають достатній рівень розвитку абстрактного мислення, здатності до рефлексії, аналізу, узагальнення та самостійного навчання. З іншого боку, саме в цьому віці посилюються труднощі, пов'язані з різним рівнем попередньої підготовки, міжмовною інтерференцією, розривом між знанням правила та його реальним використанням у мовленні, страхом помилки, зниженням мотивації до виконання однотипних граматичних вправ. О. Ардельян та К. Головіна підкреслювали, що граматична компетентність учнів старших класів має розглядатися не як механічне відтворення правил, а як здатність функціонально використовувати граматичні засоби у мовленнєвій діяльності [1].

Теоретичний аналіз показує, що граматична компетентність є складним інтегративним утворенням, яке охоплює граматичні знання, рецептивні та продуктивні навички, граматичну усвідомленість, уміння самоконтролю та здатність до комунікативно доцільного вибору мовних форм. М. Шемуда та О. Склярєнко визначають граматичну компетенцію як динамічну єдність знань, умінь і навичок, що забезпечує правильне оформлення висловлення та розуміння мовлення інших [2]. Це дає підстави вважати, що формування граматичної компетентності повинно відбуватися не ізольовано, а в межах цілісного комунікативно спрямованого навчального процесу.

Одним із найперспективніших шляхів удосконалення такого процесу є використання цифрових застосунків. Сучасні цифрові технології дозволяють поєднувати наочність, інтерактивність, миттєвий зворотний зв'язок, індивідуалізацію, автономність і доступ до автентичного іншомовного контенту. Антоніна Семенюк і Вікторія Даценко зазначають, що ІТ-технології сприяють підвищенню якості навчання англійської мови, активізації пізнавальної діяльності учнів та розвитку їхньої мотивації [3]. О. Трубіцина та

А. Пономарьова доводять, що мультимедійні ресурси, онлайн-платформи та інтерактивні технології є ефективними засобами розвитку граматичних навичок у старшокласників [4].

Узагальнення наукових підходів дозволяє стверджувати, що формування англомовної граматичної компетентності учнів старших класів доцільно організовувати поетапно. Найбільш продуктивною є така послідовність: діагностико-мотиваційний етап, презентаційно-орієнтувальний, тренувально-автоматизаційний, комунікативно-продуктивний та рефлексивно-коригувальний. На першому етапі важливо виявити наявний рівень підготовки учнів, активізувати попередні знання й створити мотиваційну готовність до опрацювання нової теми. На другому – забезпечити усвідомлення нової граматичної структури через приклади, візуалізацію, порівняння та коротке пояснення правила. На третьому етапі необхідним є систематичне тренування граматичної форми в інтерактивному форматі. На четвертому – перенесення її в умовно-комунікативні та продуктивні мовленнєві ситуації. На завершальному етапі важливими стають самооцінка, корекція типових помилок і розвиток навичок граматичної саморефлексії.

Для ефективної реалізації кожного з цих етапів важливо правильно добирати цифрові застосунки. Науковий аналіз дозволяє класифікувати їх за функціонально-дидактичним критерієм на пояснювально-візуалізаційні, тренувально-ігрові, мобільно-адаптивні, контрольні-діагностичні, платформно-колаборативні, контентно-автентичні та ШІ-орієнтовані засоби персоналізованого зворотного зв'язку. Така класифікація є особливо продуктивною для старшої школи, оскільки враховує не тільки технічні характеристики ресурсу, а передусім його педагогічне призначення.

До пояснювально-візуалізаційних засобів належать відеопояснення, інтерактивні презентації, цифрові схеми, анімовані граматичні моделі, ресурси British Council LearnEnglish та подібні сервіси. Вони забезпечують первинне розуміння форми, значення і функції граматичної структури. Т. Веретюк наголошує, що відеоматеріали, зокрема YouTube, є ефективним засобом формування граматичної компетентності, оскільки допомагають учням сприймати граматику в контексті живого мовлення [5].

До тренувально-ігрових і мобільно-адаптивних засобів належать Quizizz, Kahoot, Bamboozle, LearningApps, Duolingo, LearnEnglish Grammar та інші ресурси, що дозволяють виконувати багаторазові вправи на вибір правильної форми, завершення речення, трансформацію, впорядкування слів, співвіднесення граматичних явищ із прикладами. О. Мельницька та О. Кудельська доводять, що інтерактивні програми Bamboozle, Quizizz і Genially позитивно впливають на розвиток граматичної компетентності учнів і підвищують їхню мотивацію [6].

Платформно-колаборативні ресурси, зокрема Google Classroom, Moodle, інтерактивні дошки та сервіси спільного редагування, дозволяють організовувати системну й змішану роботу з граматичним матеріалом, поєднувати урочну та позаурочну діяльність, забезпечувати накопичення результатів і поступове ускладнення завдань. У сучасних умовах це особливо

важливо, оскільки старшокласники потребують гнучких форматів навчання, що поєднують самостійність, доступність і підтримку вчителя.

Отже, використання цифрових застосунків у процесі формування англомовної граматичної компетентності учнів старшої школи є педагогічно доцільним і методично перспективним. Ефективність такої роботи визначається поєднанням кількох умов: поетапності формування граматичних навичок, функціонально обґрунтованого добору цифрових ресурсів, інтеграції граматики в комунікативну діяльність, урахування вікових особливостей старшокласників, організації регулярного фідбеку та створення безпечного мотивувального середовища. Цифрові застосунки не замінюють учителя, але істотно розширюють його методичні можливості, дозволяючи зробити роботу з граматиною більш гнучкою, персоналізованою, інтерактивною та наближеною до реальних потреб сучасного учня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ардельян О., Головіна К. Сутність граматичної компетентності у навчанні учнів 11 класу англійської мови. *SWorldJournal*. 2023. № 21-03. С. 101–107.
2. Шемуда М., Склярєнко О. Засоби формування іншомовної граматичної компетенції. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 61. Т. 3. С. 294-300.
3. Семенюк А., Даценко В. Використання ІТ технологій у навчанні англійської мови в середній школі. *Journal of Cross-Cultural Education*. 2024. № 4. С. 7-14.
4. Трубіцина О. М., Пономарьова А. С. Особливості застосування мультимедійних ресурсів та інтерактивних технологій для розвитку граматичних навичок у старшокласників. *Вісник науки та освіти*. 2025. № 11 (41). С. 3103–3115.
5. Веретюк Т. В. Формування іншомовної граматичної компетенції за допомогою відеоматеріалів (на прикладі відеохостингу YouTube). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 52. Т. 1. С. 199–204.
6. Мельницька О., Кудельська О. Розвиток граматичної компетентності учнів середньої школи за допомогою інтерактивних програм (Bamboozle, Quizziz, Genially). *Journal of Cross-Cultural Education*. 2024. № 4. С. 22–29.

Юрасева Марина

*здобувач другого рівня вищої освіти,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: Борщовецька В.Д.,
кандидат педагогічних наук, доцент*

КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНОГО УКРАЇНСЬКОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ 7-8 КЛАСІВ

Фразеологічні одиниці відіграють велику роль у продуктивного мовлення учнів, зокрема 7-8 класів, оскільки вони збагачують мовлення, роблять його більш виразним, стилістично різноманітним та семантично точним. Тому